

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Кафедра загальної та клінічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

08 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Експериментальна психологія»

Освітня програма «Реабілітаційна психологія»

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 Психологія

факультет психології

Робоча програма із «Експериментальної психології» для студентів за напрямом підготовки «Соціальні та поведінкові науки», за спеціальністю 053 Психологія. „ 29 ” серпня, 2022 року – 22 с.

Розробники: професор кафедри Загальної та клінічної психології, кандидат психологічних наук Мирослава Гасюк.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної та клінічної психології

Завідувач кафедри
загальної та клінічної психології

В. П. Москалець

“29 ” серпня 2022 року

Схвалено методичною комісією за напрямом підготовки 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 «Психологія»
(шифр, назва)

Протокол від “30 ” 08. 2022 року №1

Голова Л.С. Пілецька

©Гасюк, 2022 рік
©Гасюк, 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність : 053 Психологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2
-----		Семестр	
Загальна кількість годин – 270		III-й; IV-й	III-й; IV-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3,5 (2курс); 3 (2 курс)	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції	
		12 год.; 24год.	6год; 8 год
		Практичні, семінарські	
		18год.; 36 год.	8 год; 10год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		60 год; 120 год;	78 год; 160 год;
Індивідуальні завдання: - год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 36% / 64%
для заочної форми навчання – 13% / 87%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс "Експериментальна психологія" є важливою складовою підготовки професійних психологів.

Метою викладання дисципліни є формування цілісного уявлення про теорію психологічного експерименту, що базується на загальнонауковій теорії експерименту і включає в себе відомості про способи планування, проведення та обробки даних. А також **метою** вивчення курсу є: ознайомити студентів з проблемами і нормативами експериментального методу в психологічному дослідженні; розглянути процедуру та організацію психологічного експерименту.

Цей курс покликаний допомогти формуванню у студентів цілісного уявлення про специфіку наукового пізнання психічної реальності.

Завдання курсу:

формування уявлень про теоретичному та емпіричному знанні в психології і специфіці психологічного експерименту;

формування знань в області організації і проведення емпіричних досліджень; формування культури планування та проведення психологічного експерименту;

формування знань щодо обробки та інтерпретації результатів експерименту.

Даний навчальний курс – це система лекційних, практичних занять, самостійної роботи студентів (СРС), консультацій, заліку, вихідного інформаційного забезпечення, яка побудова на основі таких принципів:

- 1) достовірності інформації;
- 2) системності викладу матеріалу, який призначений для використання в дослідницькій діяльності;
- 3) встановлення міждисциплінарних зв'язків;
- 4) планомірної взаємодії суб'єктів дослідницького процесу

Попередні умови – попередні компетенції, якими мають володіти студенти на початку засвоєння навчального курсу:

- 1) знання основ загальної вікової та соціальної психології;
- 2) знання базового змісту психологічних дисциплін та їх вихідного тематичного інформаційного забезпечення, передбаченого для вивчення у навчальних планах (ОКР "Бакалавр").

В цілому студенти повинні: засвоїти методіку здійснення науково-психологічних досліджень з урахуванням усіх загально наукових та специфічно психологічних вимог. Планувати експеримент згідно об'єктивних характеристик дослідження, як то умов експерименту, наявних експериментальних змінних, характеристик вибірки та методів обробки даних тощо. Вміти статистично опрацювати результати експерименту та інтерпретувати їх

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути компетентностей та програмних результатів навчання за ОП:

Компетентності

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, саногенно.

ЗК12. Здатність і готовність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; діяти соціально відповідально та свідомо; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності; спілкуватися українською мовою як усно так і письмово у професійній діяльності, протидіяти їй дискримінації

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології, реабілітаційної психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати і критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

3. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Експериментальна психологія.

Тема 1. Експериментальна психологія та її місце у системі психологічних дисциплін. Історія становлення експериментальної психології. Наукове мислення у психології. Поняття істинної науки та псевдонауки. Задачі досліджень у психології.

Тема 2 . Методологія наукового дослідження. Види психологічних досліджень. Теорія та її структура. Наукова проблема та етапи її породження, наукова гіпотеза види наукових гіпотез. Наукове мислення у психології. Наукова гіпотеза види наукових гіпотез. Нуль гіпотеза.

Тема 3 Емпіричні методи в психології. Класифікація методів експериментальних досліджень. Не експериментальні психологічні методи (спостереження, бесіда, проєктивні методи досліджень, тощо)

Тема 4 Експериментальне спілкування. Особливості роботи з дітьми. Ефекти спілкування. Методи контролю ефектів спілкування.

Тема 5 Експериментатор: його особистість і діяльність. Типові помилки експериментатора. Міра впливу особистості дослідника на результат експерименту/

Тема 6 Досліджуваний його особистість і діяльність у процесі дослідження. Мотивація участі досліджуваних у експерименті. Використання результатів дослідження.

Тема 7. Поняття валідності, види валідності експериментального дослідження. “Ідеальний” та реальний експеримент Основні чинники порушення валідності експериментальних досліджень

Тема 8 Організація психологічного дослідження. Етапи психологічного дослідження. Етапи експериментального спілкування. Роль Інструкції. Роль постекспериментального спілкування

Тема 9 Етика психологічних досліджень. Особливість роботи з різними категоріями досліджуваних. Етичні норми здійснення досліджень. Етичні норми досліджень з використанням тварин. Фальсифікація даних.

Тема 10. Психологічний експеримент. Компоненти психологічного експерименту. Основні відношення між компонентами експерименту (функціональні, структурні, диференціальні)

Тема 11. Поняття експериментальної вибірки. Способи конструювання експериментальних груп. Стратегії побудови експериментальної вибірки. Репрезентативність вибірки та проблема еквівалентності груп. Експериментальні групи. Види контрольних груп.

Тема 12. Експериментальні змінні. Незалежна та залежна змінні. Додаткова та побічні змінні. Відношення між змінними. Способи контролю експериментальних змінних. Елімінація. Константність умов. Балансування. Контр балансування. Рандомізація

Тема 13 Планування експериментальних досліджень. Експериментальні плани. Загальна характеристика психологічного дослідження. Вимоги до істинних експериментальних досліджень. Плани для однієї незалежної змінної.

Тема14 Планування експериментальних досліджень. Факторні експериментальні плани. Плани для двох незалежних змінних Плани для трьох і більше незалежних змінних. Ротаційне планування Практичне застосування факторних експериментальних планів. Зразки проведення комплексних досліджень

Тема 15 Експериментальні плани з малим N. Особливості побудови таких планів. Причини використання планів з малим N. Прикладні дослідження. Зв'язок практики на науки. Соціальний проєкт як прикладне дослідження. Доекспериментальні плани.

Квазіекспериментальні плани і прикладні дослідження. Побудова Квазіекспериментальних планів, основні джерела артефактів у квазіекспериментальних планах.

Тема 16. Кореляційні дослідження у крос культурних та психогенетичних дослідженнях. Особливості планування досліджень у кроскультурній психології. Основні джерела артефактів у кроскультурних дослідженнях. Методи психогенетики, особливості її їх застосування

Тема 17 Основні поняття математичної статистики. Змінні та їх вимірювання. Вимірювальні шкали. Поняття про залежність між змінними. Залежні та незалежні змінні. Основні символи змінних та операцій. Поняття масиву даних.

Тема 18 Статистичне спостереження. поняття про репрезентативність. графічне представлення даних Статистичне спостереження: види, способи, принципи та помилки. Статистична значимість. Статистичні таблиці та графіки.

Тема 19. Міри центральної тенденції Мода. Медіана та її обчислення Середнє арифметичне: обчислення та властивості. Інтерпретація мір центральної тенденції.

Тема 20 Міри мінливості. Призначення мір мінливості. Розмах та коефіцієнт осциляції Дисперсія: обчислення та властивості. Стандартне відхилення та коефіцієнт варіації.

Тема 21 Аналіз зв'язку між змінними . Міри зв'язку в параметричній статистиці Загальне поняття про зв'язок. Статистичний та функціональний зв'язок. Пошук зв'язку з допомогою діаграм розсіювання. Коефіцієнт кореляції Пірсона Обчислення коефіцієнта кореляції Пірсона . Область значень коефіцієнта кореляції та рівень його статистичної значимості. Особливості та помилки коефіцієнта кореляції.

Тема 22. Міри зв'язку в непараметричній статистиці Типи вимірювання змінних Коефіцієнт кореляції ϕ . Точковий бісеріальний коефіцієнт кореляції. Тетрахоричний коефіцієнт кореляції. Бісеріальний коефіцієнт кореляції. Коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. Коефіцієнт τ -Кендалла. Бісеріальний коефіцієнт рангової кореляції. Множинна кореляція

Тема 23 Методи статистичного висновку. Статистичні гіпотези Психологічна і статистична гіпотези Направлені і ненаправлені статистичні гіпотези. Особливості перевірки статистичної гіпотези. Помилка I роду та рівень значимості статистичного критерію Помилка II роду та потужність статистичного критерію.

Тема 24. Виявлення відмінностей у рівні прояву ознаки. Задача зіставлення і порівняння. U-критерій Манна-Уїтні. t-критерій Стьюдента для незалежних вибірок. S-критерій Джонкіра. Алгоритм вибору критерію порівняння.

Тема 25 Оцінка достовірності зсуву значення Задача дослідження змін Критерій знаків (G). t-критерій Стьюдента для залежних вибірок. Критерій $2r$ Фрідмана. L-критерій тенденцій Пейджа. Алгоритм вибору критерію оцінки змін.

Тема 26 Виявлення відмінностей у розподілі ознак Задача порівняння розподілу ознак Критерій Пірсона Критерій Колмогорова-Смірнова Алгоритм вибору критерію порівняння розподілів Поняття про багатофункціональні критерії.

Тема 27. Факторні експерименти Поняття про факторні гіпотези Типи факторних планів. Результати факторних експериментів

Двофакторний дисперсійний аналіз для незалежних вибірок Задача двофакторного дисперсійного. Обмеження двофакторного дисперсійного аналізу аналізу. Підготовка даних до дисперсійного аналізу Проведення двофакторного дисперсійного аналізу. Критерій Фішера F.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	Лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1.													
.													
Тема 1. Експериментальна психологія та її місце у системі психологічних дисциплін..	10	1	2	-	-	5	10	1	-	-	-	10	
Тема 2 . Методологія наукового дослідження.	15	1	2	-	-	5	15	1		-	-	13	
Тема 3 Емпіричні методи в психології.	15	2	4			10	15	2	2			10	
Тема 4 Експериментальне спілкування.	15	2	2	-	-	10	15	-	2	-	-	10	
Тема 5 Експериментатор: його особистість і діяльність.	15	2	2	-	-	10	15	-	-	-	-	15	
Тема 6 Досліджуваний його особистість і діяльність у процесі дослідження	10	2	2			10	15	2	2			10	
Тема 7. Поняття валідності, види валідності експериментального дослідження.	10	4	2			10	10		2			8	
Разом за змістовим модулем 2	90	12	18	-	-	60	90	6	8	-	-	76	

	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
		денна форма						Заочна форма						
		усьог	у тому числі					усьог	у тому числі					
			л	п	ла	ін	с.р		л	п	Ла	ін	с.р	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Модуль 2														

Змістовий модуль 2.													
1	Тема 8 Організація психологічного дослідження..	10	1	2	-	-	10	10		-	-	-	10
2	Тема 9 Етика психологічних досліджень.	10		-	-	-	10	10		-	-	-	10
3	Тема 10. Психологічний експеримент. Компоненти психологічного експерименту.	10	1	2	-	-	10	10	1	-2	-	-	6
4	Тема 11. Поняття експериментальної вибірки..	10	1	2	-	-	6	1-	1	1	-	-	8
5	Тема 12. Експериментальні змінні. Незалежна та залежна змінні. Додаткова та побічні змінні. Відношення між змінними.	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	10
6	Тема 13 Планування експериментальних досліджень. Експериментальні плани. Загальна характеристика психологічного дослідження. Вимоги до істинних експериментальних досліджень. Плани для однієї незалежної змінної.	10	1,5	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
7	Тема 14 Планування експериментальних досліджень. Факторні експериментальні плани.	10	1,5	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
8	Тема 15 Експериментальні плани з малим N.	10		2			6	10		1			8

9	Тема 16. Кореляційні дослідження у крос культурних та психогенетичних дослідженнях.	10	2	2				10	1	1			8
	Разом за змістовим модулем 2	90	12	18	-	-	60	90	6	8	-	-	76

	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
		денна форма						Заочна форма					
		усь ого	у тому числі					усьог о	у тому числі				
			л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	Ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 2													
Змістовий модуль 3.													
1	Тема 17 Основні поняття математичної статистики..	15	2	2	-	-	10	15	1	-	-	-	12
2	Тема 18 Статистичне спостереження. поняття про репрезентативність. графічне представлення даних Статистичне спостереження: види, способи, принципи та помилки. Статистична значимість. Статистичні таблиці та графіки.	15	2	2	-	-	10	15	1	-	-	-	12
3	Тема 19. Міри центральної тенденції Мода. Медіана та її обчислення Середнє	15	2	2	-	-	10	15	1	-	-	-	14

	арифметичне: обчислення та властивості. Інтерпретація мір центральної тенденції.												
4	Тема 20 Міри мінливості. Призначення мір мінливості. Розмах та коефіцієнт осциляції Дисперсія: обчислення та властивості. Стандартне відхилення та коефіцієнт варіації.	15	2	2	-	-	10	15	1	-	-	-	12
5	Тема 21 Аналіз зв'язку між змінними . Міри зв'язку в параметричній статистиці. Загальне поняття про зв'язок. Статистичний та функціональний зв'язок. Пошук зв'язку з допомогою діаграм розсіювання. Коефіцієнт кореляції Пірсона Обчислення коефіцієнта кореляції Пірсона . Область значень коефіцієнта кореляції та рівень його статистичної значимості. Особливості та помилки	15	2	2	-	-	10	15	1	-	-	-	14

	коефіцієнта кореляції. ..												
6	Тема 22. Міри зв'язку в непараметричній статистиці Типи вимірювання змінних Коефіцієнт кореляції ϕ . Коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. Коефіцієнт τ -Кендалла. Бісеріальний коефіцієнт рангової кореляції. Множинна кореляція	15	2	2	-	-	10	15	1	-	-	-	12
	Разом за змістовим модулем 3	90	12	18	-	-	60	90	6	8	-	-	76
	Разом за змістовими модулями	180	24	36	-	-	120	180	8	10	-	-	152
	Усього годин	270	36	54	-	-	180	270	14	18	-	-	228

5. Теми семінарських занять змістовий модуль 1 (денна/заочна форма форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Експериментальна психологія та її місце у системі психологічних дисциплін. Історія становлення експериментальної психології. Наукове мислення у психології. Поняття істинної науки та псевдонауки. Задачі досліджень у психології.	2
2	Тема 2 . Методологія наукового дослідження. Види психологічних досліджень. Теорія та її структура. Наукова проблема та етапи її породження, наукова гіпотеза види наукових гіпотез. Наукове мислення у психології. Наукова гіпотеза види наукових гіпотез. Нуль гіпотеза.	2
3	Тема 3 Емпіричні методи в психології. Класифікація методів експериментальних досліджень. Не експериментальні психологічні методи (спостереження, бесіда, проєктивні методи досліджень, тощо)	4
4	Тема 4 Експериментальне спілкування. Особливості роботи з дітьми. Ефекти спілкування. Методи контролю ефектів спілкування.	2

4	Тема 5 Експериментатор: його особистість і діяльність. Типові помилки експериментатора. Міра впливу особистості дослідника на результат експерименту/	2
5	Тема 6 Досліджуваний його особистість і діяльність у процесі дослідження. Мотивація участі досліджуваних у експерименті. Використання результатів дослідження.	2
6	Тема 7. Поняття валідності, види валідності експериментального дослідження. “Ідеальний” та реальний експеримент Основні чинники порушення валідності експериментальних досліджень	4
Всього		18

Теми семінарських занять

Модуль 2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
8	Тема 8 Організація психологічного дослідження. Етапи психологічного дослідження. Етапи експериментального спілкування. Роль Інструкції. Роль постекспериментального спілкування	2
9	Тема 10. Психологічний експеримент. Компоненти психологічного експерименту. Основні відношення між компонентами експерименту (функціональні, структурні, диференціальні)	2
10	Тема 11. Поняття експериментальної вибірки. Способи конструювання експериментальних груп. Стратегії побудови експериментальної вибірки. Репрезентативність вибірки та проблема еквівалентності груп. Експериментальні групи. Види контрольних груп.	2
11	Тема 12. Експериментальні змінні. Незалежна та залежна змінні. Додаткова та побічні змінні. Відношення між змінними. Способи контролю експериментальних змінних. Елімінація. Константність умов. Балансування. Контр балансування. Рандомізація	2
12	Тема 13 Планування експериментальних досліджень. Експериментальні плани. Загальна характеристика психологічного дослідження. Вимоги до істинних експериментальних досліджень. Плани для однієї незалежної змінної.	2
13	Тема14 Планування експериментальних досліджень. Факторні експериментальні плани. Плани для двох незалежних змінних Плани для трьох і більше незалежних змінних. Ротаційне планування Практичне застосування факторних експериментальних планів. Зразки проведення комплексних досліджень	2
14	Тема 15 Експериментальні плани з малим N. Особливості побудови таких планів. Причини використання планів з малим N. Прикладні дослідження. Зв'язок практики на науки. Соціальний проект як прикладне дослідження. Доекспериментальні плани	2

15	Тема 15 Прикладні дослідження. Зв'язок практики на науки. Соціальний проект як прикладне дослідження. Доекспериментальні плани. Квазіекспериментальні плани і прикладні дослідження. Значення До експериментальних планів у сучасній науці. Побудова Квазіекспериментальних планів, основні джерела артефактів у квазіекспериментальних планах.	2
-----------	--	----------

Всього

36

Теми семінарських занять

Модуль 3

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
16	Тема 18 Статистичне спостереження. поняття про репрезентативність. графічне представлення даних Статистичне спостереження: види, способи, принципи та помилки. Статистична значимість. Статистичні таблиці та графіки.	2
17	Тема 19. Міри центральної тенденції Мода. Медіана та її обчислення Середнє арифметичне: обчислення та властивості. І Інтерпретація мір центральної тенденції.	2
18	Тема 20 Міри мінливості. Призначення мір мінливості. Розмах та коефіцієнт осциляції Дисперсія: обчислення та властивості. Стандартне відхилення та коефіцієнт варіації.	2
19	Тема 21 Аналіз зв'язку між змінними . Міри зв'язку в параметричній статистиці Загальне поняття про зв'язок. Статистичний та функціональний зв'язок. Пошук зв'язку з допомогою діаграм розсіювання. Коефіцієнт кореляції Пірсона Обчислення коефіцієнта кореляції Пірсона . Область значень коефіцієнта кореляції та рівень його статистичної значимості. Особливості та помилки коефіцієнта кореляції.	2
20	Тема 22. Міри зв'язку в непараметричній статистиці Типи вимірювання змінних Коефіцієнт кореляції ϕ . Точковий бісеріальний коефіцієнт кореляції. Тетрахоричний коефіцієнт кореляції. Бісеріальний коефіцієнт кореляції. Коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. Коефіцієнт τ -Кендалла. Бісеріальний коефіцієнт рангової кореляції. Множинна кореляція.	2
21	Тема 23 Методи статистичного висновку. Статистичні гіпотези Психологічна і статистична гіпотези Направлені і ненаправлені статистичні гіпотези. Особливості перевірки статистичної гіпотези. Помилка I роду та рівень значимості статистичного критерію Помилка II роду та потужність статистичного критерію.	2

22	Тема 24. Виявлення відмінностей у рівні прояву ознаки Задача зіставлення і порівняння. U-критерій Манна-Уїтні. t-критерій Стьюдента для незалежних вибірок. S-критерій Джонкіра. Алгоритм вибору критерію порівняння.	1
23	Тема 25 Оцінка достовірності зсуву значення Задача дослідження змін Критерій знаків (G). t-критерій Стьюдента для залежних вибірок. Критерій 2r Фрідмана. L-критерій тенденцій Пейджа. Алгоритм вибору критерію оцінки змін.	1
24	Тема 26 Виявлення відмінностей у розподілі ознак Задача порівняння розподілу ознак Критерій Пірсона Критерій Колмогорова-Смірнова Алгоритм вибору критерію порівняння розподілів Поняття про багатофункціональні критерії.	2
25	Тема 27. Факторні експерименти Поняття про факторні гіпотези Типи факторних планів. Результати факторних експериментів Двофакторний дисперсійний аналіз для незалежних вибірок Задача двофакторного дисперсійного. обмеження двофакторного дисперсійного аналізу аналізу. Підготовка даних до дисперсійного аналізу Проведення двофакторного дисперсійного аналізу. Критерій Фішера F.	2
Всього		54

7. Самостійна робота (денна форма) Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин Стаціонар	Кількість Годин Заочне відділення
1	Історія становлення експериментальної психології....	4	6
2	Поняття істинної науки та псевдонауки.	4	6
3	Етичні принципи психологічних досліджень..	4	6
4	Емпіричні методи в психології. Класифікація методів експериментальних досліджень. Не експериментальні психологічні методи	4	6
5	Ефекти спілкування. Методи діагностики, маркери прояву ефектів спілкування.	4	6
6	Міра впливу особистості дослідника на результат експерименту. Гуру, вчитель, партнер	4	6
7	Мотивація участі досліджуваних у експерименті.	4	6
8	Основні чинники порушення валідності. Прикладний аспект.	4	6
9	Роль Інструкції. Особливості побудови інструкції для різних категорій досліджуваних.	4	6
12	Етика психологічних досліджень. Особливість роботи з різними категоріями досліджуваних. Етичні норми здійснення	4	6

	досліджень. Етичні норми досліджень з використанням тварин. Фальсифікація даних.		
13	Наукова гіпотеза види наукових гіпотез. Нуль гіпотеза	5	6
14	Експериментальні змінні.	5	6
15	Елімінація. Константність умов. Балансування. Контр балансування. Рандомізація.	5	6
16	Доекспериментальні плани. Квазіекспериментальні плани і прикладні дослідження.	5	6
17	Експериментальна та контрольна групи. Види контрольних груп. Прикладний аспект.	5	5
18	Факторні експериментальні плани. Плани для двох незалежних змінних. Прикладний аспект.	5	6
19	. Факторні експериментальні плани. Плани для трьох і більше незалежних змінних. Ротаційне планування Прикладний аспект.	5	6
21	Експериментальні плани з малим N. Прикладний аспект.	5	6
22	Квазіекспериментальні плани і прикладні дослідження. Прикладний аспект.	5	6
23	Експеримент у соціальній психології. Методи експериментальних досліджень у соціальній психології. Приклади класичних досліджень у соціальній психології	5	6
24	Особливості планування досліджень у кроскульту–рній психології	5	6
25	Формулювання питань та застосування авторських опитувальників у дослідженнях. Правомірність використання авторських методів. Поняття авторського права.	5	6
26	Психологічне вимірювання. Шкали психологічних вимірювань.	5	6
27	Діаграми, гістограми та графіки як наочний спосіб представлення результатів дослідження. Особливості використання ілюстрацій–ного матеріалу у результатах дослідження	5	6
29	Статистичне спостереження: види, способи, принципи та помилки. Статистична значимість. Статистичні таблиці та графіки.	5	7
30	.Міри центральної тенденції Мода. Медіана та її обчислення Середнє арифметичне: обчислення та властивост.і Інтерпретація мір центральної тенденції.	5	7
31	Стандартне відхилення та коефіцієнт варіації	5	7
32	Статистичний та функціональний зв'язок. Пошук зв'язку з допомогою діаграм розсіювання. Коефіцієнт кореляції Пірсона Обчислення коефіцієнта кореляції Пірсона . Область значень коефіцієнта кореляції та рівень його статистичної значимості. Особливості та помилки коефіцієнта кореляції	5	7
33	Коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. Коефіцієнт τ -Кендалла. Бісеріальний коефіцієнт рангової кореляції. Множинна кореляція	5	7
34	Особливості перевірка статистичної гіпотези. Помилка I роду та рівень значимості статистичного	5	7

	критерію Помилка II роду та потужність статистичного критерію.		
35	Задача зіставлення і порівняння. U-критерій Манна-Уїтні. t-критерій Стьюдента для незалежних вибірок. S-критерій Джонкіра. Алгоритм вибору критерію порівняння.	5	7
36	Критерій знаків (G). t-критерій Стьюдента для залежних вибірок. Критерій 2r Фрідмана. L-критерій тенденцій Пейджа. Алгоритм вибору критерію оцінки змін.	5	7
37	Задача порівняння розподілу ознак Критерій Пірсона Критерій Колмогорова-Смірнова Алгоритм вибору критерію порівняння розподілів Поняття про багатофункціональні критерії.	5	7
38	Обмеження двофакторного дисперійсного аналізу аналізу. Підготовка даних до дисперсійного аналізу Проведення двофакторного дисперійсного аналізу. Критерій Фішера F.	5	7
	Разом	180	228

10. Методи навчання

Лекційна форма проведення занять, яка передбачає застосування таких методів:

1. Пояснювально-ілюстративного.
2. Проблемного засвоєння матеріалу.

Семінарські та практичні форми занять, які передбачають застосування методів:

1. Частково-пошукового.
2. Дослідницького.
3. Інтерактивного.

11. Методи контролю

1. Тестовий контроль по темам.
2. Усне опитування.
3. Письмове опитування.
4. Контрольні роботи.
5. Співбесіда.
6. Консультація.
7. Метод кейсів.

Контрольні питання з курсу «Експериментальна психологія» по змістовому модулю 1.

1. Поняття гіпотези в експериментальній психології. Види гіпотези.
2. Основна гіпотеза, контргіпотеза та третя конкуруюча гіпотеза – особливості виникнення та приклади застосування.
3. Експериментальне спілкування. Особливості спілкування з дітьми.
4. Ефекти спілкування їх вплив на результати експерименту.
5. Способи контролю впливу особистості досліджуваного і ефектів спілкування на результати експерименту.
6. Метод “плацебо всліпу”, “подвійний сліпий дослід”.
7. Застосування методу обману в експериментальному дослідженні.
8. Застосування методу “прихованого” експерименту.
9. Метод незалежного вимірювання залежних параметрів.
10. Методи контролю впливу експериментатора на результат експерименту.
11. Досліджуваний, його діяльність у експерименті.
12. Добровільно залучені, примусово залучені досліджувані.
13. Переваги та недоліки застосування у дослідженні анонімних досліджуваних.
14. Особливості використання результатів психологічних досліджень.
15. Етапи експериментального дослідження.
16. Поняття валідності дослідження. Основні види валідності.
17. Поняття зовнішньої валідності. Основні фактори порушення зовнішньої валідності.
18. Поняття внутрішньої валідності. Основні фактори порушення внутрішньої валідності.
19. Експериментальні змінні.
20. Незалежна змінна та способи її пред’явлення. Якісні та кількісні незалежні змінні. Вимоги до пред’явлення незалежної змінної.
21. Залежна змінна експериментального дослідження. Регістровані параметри поведінки досліджуваних.
22. Додаткові та побічні експериментальні змінні
23. Відношення між змінними.
24. Контроль змінних. Елімінація, створення константних умов, балансування, рандомізація, контрбалансування
25. Експериментальна вибірка. Репрезентативна вибірка.
26. Критерії формування вибірки. Чисельність експериментальної вибірки.
27. Стратегії побудови груп, та типи залучення досліджуваних в групу.
28. Основні елементи процедури експериментування.
29. Загальна характеристика психологічного експерименту.
30. Основні компоненти експерименту.
31. Типи відношень між компонентами експерименту
32. Експериментальні плани, основні ознаки “істинного” експериментального дослідження.
33. Плани для однієї незалежної змінної. План Фішера та його модифікації.
34. Плани для однієї незалежної змінної. План “тест – вплив – ретест” та його модифікації.
35. Плани для однієї незалежної змінної. План Соломона, аналіз схеми основних порівнянь результатів дослідження.
36. Плани для однієї незалежної змінної, плани ex-post-fakto.
37. Основні джерела артефактів у планах експерименту для однієї незалежної змінної.
38. Факторні плани.
39. Факторні плани. Плани типу $N \times M$.
40. Факторні плани. План 2×2 , 3×3 .
41. Факторні плани. Плани типу $N \times M \times L$.
42. Факторні плани. Латинський та греко-латинський квадрат.
43. Факторні плани. Ротаційне планування експерименту.
44. Плани експериментів для одного досліджуваного.
45. Кореляційне дослідження. Особливості планування кореляційного дослідження.
46. Основні інтерпретації кореляційного зв’язку. Основні види кореляційного зв’язку між змінними. Аналіз типів кореляційного дослідження.

47. Планування кореляційного дослідження в кроскультурних дослідженнях. Особливості планування крос культурних досліджень.
48. Основні джерела артефактів кроскультурних досліджень.
49. “Проблема дослідника” та способи її вирішення.
50. “Проблема вибірки” та “проблема методики” у кроскультурних дослідженнях, способи їх вирішення.
51. Психогенетичне дослідження. Планування психогенетичних досліджень. Основні методи психогенетичних досліджень.
52. Переваги та недоліки генеалогічного та сімейного методів психогенетики.
53. Переваги та недоліки методу прийомних дітей.
54. Переваги та недоліки близнецового методу. Модифікації близнецового методу.
55. Поняття вимірювання у психології. Вимірювання як самостійний метод та як компонент психологічного експерименту. Основні вимоги до методик вимірювання.
56. Шкалювання психологічних явищ. Основні шкали вимірювання.
57. Шкала найменувань чи номінальна шкала вимірювання. Дихотомічна чи квазідихотомічна класифікація.
58. Порядкова шкала вимірювань. Уніполярне чи біполярне упорядкування об’єктів вимірювання.
59. Інтервальна шкала вимірювань.
60. Статистичне спостереження. Статистичне спостереження: види, способи, принципи та помилки.
61. Статистична значимість. Статистичні таблиці та графіки.
62. Міри центральної тенденції Мода. Медіана та її обчислення
63. Середнє арифметичне: обчислення та властивості
64. Інтерпретація мір центральної тенденції.
65. Міри мінливості. Призначення мір мінливості. Розмах та коефіцієнт осциляції
Дисперсія: обчислення та властивості.
66. Стандартне відхилення та коефіцієнт варіації.
67. Аналіз зв’язку між змінними . Міри зв’язку в параметричній статистиці Загальне поняття про зв’язок.
68. Статистичний та функціональний зв’язок. Пошук зв’язку з допомогою діаграм розсіювання.
69. Коефіцієнт кореляції Пірсона Обчислення коефіцієнта кореляції Пірсона .
70. Міри зв’язку в непараметричній статистиці Типи вимірювання змінних Коефіцієнт кореляції ϕ .
71. Коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. Коефіцієнт τ -Кендалла.
72. Бісеріальний коефіцієнт рангової кореляції. Множинна кореляція
73. Методи статистичного висновку. Статистичні гіпотези Психологічна і статистична гіпотези Направлені і ненаправлені статистичні гіпотези. Особливості перевірка статистичної гіпотези.
74. Помилка I роду та рівень значимості статистичного критерію. Помилка II роду та потужність статистичного критерію.
75. Виявлення відмінностей у рівні прояву ознаки. Задача зіставлення і порівняння.
76. Алгоритм вибору критерію порівняння.
77. Оцінка достовірності зсуву значення
78. Алгоритм вибору критерію оцінки змін.
79. Виявлення відмінностей у розподілі ознак Задача порівняння розподілу ознак. Критерій Пірсона
80. Алгоритм вибору критерію порівняння розподілів Поняття про багатофункціональні критерії.

81. Факторні експерименти Поняття про факторні гіпотези Типи факторних планів.
Результати факторних експериментів
82. Двофакторний дисперсійний аналіз для незалежних вибірок Задача двофакторного дисперсійного.
83. Обмеження двофакторного дисперсійного аналізу аналізу. Підготовка даних до дисперсійного аналізу.
84. Проведення двофакторного дисперсійного аналізу. Критерій Фішера F.
85. Представлення первинних результатів психологічного дослідження.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання курсу 2семестр (1 курс 2 семестр) денна форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	5
Семінарське заняття	20
Тести до тем	10
Контрольна робота	10
Практичне завдання	5
Залік/Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

Система оцінювання курсу 3 семестр (2 курс 1 семестр) денна форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	3
Семінарське заняття	20
Тести до тем	10
Контрольна робота	12
Практичне завдання	5
Залік/Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		

26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Гасюк М.Б. Навчальна програма «Експериментальна психологія». – Івано-Франківськ, 2023. – 10 с.
2. Гасюк М.Б. Методичні рекомендації до курсу «Експериментальна психологія». – Івано-Франківськ, 2023 .

Основні навчальні посібники

Галян О. І. Галян І.М.	Експериментальна психологія [Текст] : навч. Посібник	Рек. МОН. К. : Академвидав, 2012. 400 с.
Шамлян К., Кліманська М.	Проективні методи дослідження особистості [Текст]: підручник	Рек. МОН. Львів: ЛНУ ім І. Франка, 2014. 466 с.
Бедан В.Б.	Експериментальна психологія: практикум для студентів-психологів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА»	Одеса: Фенікс, 2021. 89 с. http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/14410/Бедан%20В.%20Б.%20Експериментальна%20психологія...практикум.pdf?sequence=1&isAllowed
Копець Л.	Класичні експерименти в психології [Текст] : навч. Посібник	Рек. МОН. К. : КМ Академія, 2010. 283 с.
Боснюк В. Ф.	Експериментальна психологія: курс лекцій	Харків: Електронне видання, 2016. 182 с.
Климчук В.О.	Математичні методи у психології. Навчальний посібник для студентів психологічних спеціальностей.	К.: Освіта України. 2009. 288 с. http://umo.edu.ua/images/content/aspirantura/zabezp_discipl/Klimchuk.pdf

14. Рекомендована література

Рекомендована література

1. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Навчальний посібник / В. В. Горбунова. – Житомир, 2005. – 94 с.
2. Гудвин Дж Исследование в психологии: методы и планирование - СПб: Питер, 2004 - 558 с
3. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Л. Кравчук. – К.: Київський університет, 2008. – 286 с. 15.
4. Максименко С Д Основы генетической психологии - М.: НПЦ Перспектива, 1998 - 220 с
5. Максименко С Д Психология в социальной и педагогической практике - К: Наукова думка, 1998

6. Максименко С Д, Носенко Е Л Экспериментальная психология (дидактический тезаурус) Учеб пособие - М.: МАУП, 2002 - 128 с

Викладач к. психол.н доц. Гасюк М.Б.